

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Ndz/1/2013
Identifikačné číslo spisu:	2013200199
Dátum vydania rozhodnutia:	18.04.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:2013200199.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu F., bytom V., zastúpenému Evou Kováčechovou, advokátkou, so sídlom Komenského 21, Banská Bystrica, proti žalovanej Súdnej rade Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 43 z 22. januára 2013, vo veci vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 14S/33/2013, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Trnave, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Trnave JUDr. T., JUD. A., JUDr. X., JUDr. F., JUDr. D., JUDr. V., JUDr. L., JUDr. P., JUDr. K., V., JUDr. Q., Mgr. L., JUDr. F., JUDr. B. s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 14S/33/2013.

Sudcovia Krajského súdu v Trnave JUDr. JW. JUDr. L. a JUDr. I. n i e s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 14S/33/2013.

Vec sa p r i k a z u je Krajskému súdu v Nitre.

Odôvodnenie

Žalobou podanou na Krajský súd v Trnave dňa 25.03.2013 sa žalobca domáha preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaných č. 43 z 22.01.2013 a zrušenia tohto rozhodnutia.

Krajský súd v Trnave predložil dňa 10.04.2013 spis na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky v zmysle § 15 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v spojení s § 16 ods. 1 OSP, nakoľko jeho sudcovia sa cítia byť vo veci pre priateľský pomer k žalobcovi.

Sudcovia Krajského súdu v Trnave JUDr. T. uviedli, že sa cítia byť zaujatí, nakoľko žalobca je ich kolega a sú s ním v priateľskom vzťahu.

Sudcovia Krajského súdu v Trnave JUDr. P. uviedli, že sa necítia byť zaujatí, lebo žalobcu nepoznajú, resp. poznajú ho iba z úradnej činnosti.

Sudcovia Krajského súdu v Trnave JUDr. J. uviedli, že sa cítia byť zaujatí, pretože žalobca je ich kolega, pracuje na Krajskom súde v Trnave ako vyšší súdny úradník a mohla by vzniknúť pochybnosť o ich nezaujatosti.

Sudca Krajského súdu v Trnave JUDr. K. sa nemohol z objektívnych dôvodov vyjadriť z dôvodu dlhotrvajúcej práceneschopnosti.

V zmysle § 246c ods. 1 veta prvá OSP pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v piatej časti OPS (správne súdnictvo), sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti OSP.

Podľa § 14 ods. 1 OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom § 14 ods. 1 OSP je prispieť k nestrannému pojednaniu vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon vo vyššie citovanom ustanovení § 14 ods. 1 OSP konštruje ako dôvody vylúčenia sudcu sudcov pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétnymi označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu; na to, aby bol sudca vylúčený, nemôžu postačovať pocity účastníka o tom, že možno mať pochybnosti o nezaujatosti sudcu, ale musí byť zistený dôvod, z ktorého vyplýva, že možno pochybovať o sudcovej nezaujatosti.

Sudcov pomer k účastníkom alebo ich zástupcom môže byť založený predovšetkým na príbuzenskom alebo jemu obdobnom vzťahu, ktorému na roveň môže v konkrétnom prípade stáť vzťah priateľský či naopak zjavne nepriateľský. Do úvahy prichádza i vzťah ekonomickej závislosti.

V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že „obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci“. Ústavný súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (pozri bližšie napr. sp. zn. III. ÚS 71/97, I. ÚS 73/97).

K záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Samotná okolnosť, že sudcovia sa navzájom (ako kolegovia) poznajú a pravidelne sa stretávajú na pracovisku, nemôže byť (bez ďalšieho) dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí, nakoľko vzťahy sudcov navzájom sú vo všeobecnosti neutrálne, budované na princípoch profesionálnej spolupráce, riešenia obdobných pracovných úloh a problémov. Takéto kolegiálne vzťahy sudcov nemožno bez ďalšieho považovať za okolnosť vzbudzujúcu pochybnosti o ich nezaujatosti. Jedine v prípade, kedy vzájomný vzťah presiahne takto chápaný profesionálny rámec a nadobúda charakter bližšieho osobného vzťahu (rodinného, priateľského a pod.), možno o tejto okolnosti uvažovať ako o dôvode pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Je však nutné, aby táto okolnosť bola nielen konštatovaná, ale aj skutkovo vymedzená, preto aj napríklad tvrdenie o priateľskom pomere by malo byť konkretizované. Až v takomto prípade môže vykazovať právne významné znaky z hľadiska § 14 ods. 1 OSP; o takýto prípad však v prejednávanej veci ide u väčšiny sudcov Krajského súdu v Trnave.

Na druhej strane k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 01.10.1982).

Existencia nestrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t. j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 16/00).

Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Nestrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci.“

Za objektívne pritom nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Zákon v § 14 ods. 1 OSP spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci Delcourt v. Belgicko, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nemožno však prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 OSP predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať (k tomu pozri napr. II ÚS 105/01, Sbirka nálezů a usnesení ÚS ČR, sv. 23, nález č. 98, str. 11).

Nakoľko predmetom konania v danej veci je preskúmanie rozhodnutia vydaného Súdnu radou Slovenskej republiky týkajúce sa nepredloženia návrhu prezidentovi Slovenskej republiky na vymenovanie žalobcu do funkcie sudcu na Okresný súd Dunajská Streda, nie je žiaduce, aby v nej rozhodovali sudcovia Krajského súdu v Trnave, keď títo sa pre svoj pomer k účastníkom konania, s výnimkou troch sudcov (a jedného, ktorý sa nemohol vyjadriť pre dlhodobú práceneschopnosť), aj cítia byť vo veci zaujatí pre priateľský vzťah k žalobcovi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 16 ods. 1 veta tretia OSP rozhodol, že sudcovia Krajského súdu v Trnave JUDr. T. sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 14S/33/2013.

Hoci u šiestich sudcov Krajského súdu v Trnave (JUDr. P.) Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil dôvody na ich vylúčenie, považoval za vhodné prikázať vec na prejednanie a rozhodnutie inému súdu, aby bola zachovaná objektivita a nemohla vzniknúť pochybnosť, že žaloba žalobcu bude prejednaná a bude o nej rozhodnuté skutočne nezávislým a nestranným súdom.

Preto zároveň podľa § 12 ods. 2 OSP a v súlade s § 12 ods. 3 OSP prikázal vec na prejednanie a rozhodnutie Krajskému súdu v Nitre.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.